

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

תרומה

(חלק בא שיחה ב)

יוצא לאור על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וארבע לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת תרומה, ביח אד"ר, ה'תשפ"ד (א)

LIKKUTEI SICHOT

Copyright © 2024

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

תרומה ב

„במחלוקת שנוי“³ – היינט צוליב וואָס איז דער רמב"ם מכריע כדברי האחד⁴ וויבאלד אַז דער ענין איז לכאורה ניט נוגע לדינא?

ב. מפרשים² פאַרענטפערן, אַז „צורך גדול יש לרבינו בדבר זה לפי שיטתו שתפס לו לקמן בפ"ו מהל' הללו" . . . שקדושת הבית לא בטלה . . . דסבר רבינו דהך מילתא דקדושת הבית לא בטלה אזלא כמאן דס"ל ארון במקומו נגזו . . . ועכ"פ לענין ביאת מקדש מסתברא דבהכי תליא דהא כתיב⁵ (ל)מבית הפרוכת (ו)אל פני הכפורת וכו'“.

אַבער צ"ע אין דעם תירוץ, ווייל

[נוסף לזה וואָס דער רמב"ם אַליין איז מבאר טעמו⁷ פאַרוואָס „קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא“ – „לפי שקדושת המקדש וירושלים מפני השכינה ושכינה אינה בטלה“⁸ – וואָס אין דעם איז לכאורה ניט נוגע דוקא דער (מקום ה)ארון – איז ניט מובן]:

לפי זה האָט דער רמב"ם געדאַרפט זאָגן בקיצור ובפירוש, אַז „ארון במקומו נגזו“; אַבער דער רמב"ם איז –

א) סותם „בנה בו מקום לגזו בו ה)ארון“ – וואָס מקען לערנען אַז דער וואָרט „בו“ באַצייט זיך צום „בית“ (וואָס

א. אין אָנהויב פרק ד פון הלכות בית הבחירה, נאָך דעם ווי דער רמב"ם שרייבט וואָס האָט זיך געפונען אין „קדש הקדשים“ – אַז „אבן היתה בקדש הקדשים במערבו שעלי' ה' הארון מונח כו'“ – איז ער ממשיך:

„ובעת שבנה שלמה את הבית וידע שסופו ליחרב בנה בו מקום לגזו בו הארון למטה במטמוניות עמוקות ועקלקלות, ויאשיהו המלך צוה וגזו במקום שבנה שלמה שנאמר¹ ויאמר ללוים המבינים לכל ישראל הקדושים לה' תנו את ארון הקודש בבית אשר בנה שלמה בן דויד מלך ישראל אין לכם משא בכתף עתה עבדו את ה' אלקיכם וגו' ונגזו עמו מטה אהרן וכו' וכל אלו לא חזרו בבית שני. ואף אורים ותומים שהיו בבית שני לא היו משיביני ברוח הקודש כו'“.

דאַרף מען פאַרשטיין (ווי מפרשים² פרעגן): למאי נפק"מ להלכה די גאַנצע אריכות וסיפור הדברים, וואו און ווי אַזוי און דורך וועמען דער ארון איז נגזו געוואָרן? דברי הרמב"ם בספרו יד החזקה זיינען דאָך „להלכה אמורים . . . ודברים שאין יוצא מהן דין מהדינים ולא מוסר והנהגה וידיעה הצריכה אין מדרכו ז"ל להטפל בהם בחיבור זה“?

נאָך מער: אָט-דער ענין (ווי אַזוי און וואו איז דער ארון נגזו געוואָרן) איז

(3) יומא נב, ג, סע"ב. ברייתא דמלאכת המשכן פ"ז ובכ"מ.

(4) ראה לקמן הערה 12.

(5) בסופו (הט"ו).

(6) אחרי טז, ב.

(7) שם הט"ז.

(8) ומפורש ברמב"ם (שם הי"ד) דקדושה זו נעשית (א) ע"י מנשה הקידוש „שקדשה שלמה“, (ב) ביחד עם זה ש, קידש (שלמה) העזרה וירושלים – ולא מפני שהארון הוא במקומו.

(1) יומא נב, ב, וש"נ.

(1*) דה"ב לה, ג. וראה רד"ק שם, שהעתיק לשון דומה ללשון הרמב"ם בשם רז"ל.

(2) חידושים ובניאורים להיעב"ץ על אתר. וראה חת"ס לחולין ז, א ד"ה קדושה ראשונה.

(בנוגע דעם מקום גניזת הארון, און ווער עס האָט אים גונז געווען) איז דער רמב"ם מאַרירן מיט כמה וכמה פרטים:

(א) אַז שלמה המלך האָט געבויט דעם אָרט וואו צו גונז זיין דעם ארון;

(ב) אַז דער מקום איז געווען „למטה במטמוניות עקומות ועקלקלות“;

(ג) אַז יאשיהו המלך צוה וגנזו – ניט סתם גנזו¹⁴;

(ד) אַז „וגנזו במקום שבנה שלמה“ – ניט „וגנזו שם“;

(ה) ער ברענגט דערויף אַ רא׳ פון פסוק,

(ו"א¹) איז דערצו מעתיק פון פסוק אויך די ווערטער „ללוים המבינים לכל ישראל הקדושים לה' . . בן דויד מלך ישראל אין לכם משא בכתף עתה עבדו את ה' וגו'“, וועלכע זיינען, לכאורה, ניט נוגע צו דער הוכחה אַז „יאשיהו המלך צוה וגנזו במקום שבנה שלמה“ –

וואָס איז די נפקותא לדינא פון די אַלע פרטים הנ"ל?

ג. אויך דאַרף מען פאַרשטיין:

(א) פון פשטות לשון הרמב"ם „וידע שסופו ליחרב בנה בו מקום“ איז משמע, אַז שלמה האָט דעם „מקום“ אין ביהמ"ק געבויט מדעת עצמו (ווייל „ידע שסופו ליחרב“). איז תמוה: אַלע חלקי ופרטי הבית זיינען דאָך געבויט געוואָרן ע"פ ציווי ה' – „הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל“¹⁵ – איז ווי קומט עס אַז

שטייט גלייך פאַר דעם), און ניט צו „קודש הקדשים“ (לפני פניו). קומט אויס אַז העיקר חסר מן הספר – דער ענין פון „ארון במקומו גנזו“ איז ניט מודגש אין דברי הרמב"ם.

(ב) ער ברענגט ניט דערויף דעם פסוק (וואָס ווערט געבראַכט אין גמרא¹⁶) „ויהי שם עד היום הזה“¹⁰, וועלכער איז מדגיש אַז דער ארון געפינט זיך (אויך איצט¹¹) במקומו.

ג) ועיקר: דאָס פאַרענטפערט אינ"ג גאַנצן ניט פאַרוואָס דער רמב"ם ברענגט יע (די דיעה) אַז יאשיהו האָט גונז געווען דעם ארון, וואָס דאָס איז כלל ניט נוגע להענין, צי דער ארון איז במקומו גנזו¹² (אַדער אין לשכת העצים)¹³.

ד) נאָך מער: אין די ביידע ענינים

9) יומא שם. ברייתא דמלאכת המשכן שם.

10) מלכים א ת, ח.

11) שהרי זה נוגע בעיקר לדברי היעב"ץ, שלכן הנכנס לשם במונ הזה חייב. עיי"ש.

12) ובפרט דהא דיאשיהו גנזו אין מכריח לומר שלא גלה לבבל, כמ"ש בכמה מפרשים (גבורת ארי ליומא (מילואים) נג, ב ד"ה תנו. שער יוסף (להחיד"א) להוריות יב, א ד"ה צוה וגנזום) שי"ל דכו"ע מודו דארון גנזו בימי יאשיהו גם למ"ד דגלה לבבל (אלא שלמ"ד זה נתגלה למחריבים מקום גניזתו ונטלוהו).

ואף שמוה שהרמב"ם מסיים כאן (לאחרי שכותב „וגנזו“), וכל אלו לא חזרו בבית שני" לא משמע כ"כ שס"ל שגלה לבבל (וראה מאירי יומא נב, ב שם"ד שבמקומו גנזו גנזו יאשיהו), היה סו"ס לא מודגש בלשון זה (דיאשיהו גנזו) עיקר המכוון בדבריו דבמקומו גנזו ונמצא שם עד היום. וראה חסדי דוד לתוספתא סוטה (פי"ג, ג) (ב דמ"ד דארון במקומו גנזו פליג אתנא קמא, דסבר שלא גנזו יאשיהו כלל אלא גנזו מעצמו.

13) ולהיעב"ץ שם נוגע רק הא דבמקומו גנזו (אף שהביא זה רק בניגוד לדעה שגלה לבבל, ולא הביא הדיעה דגנזו בלשכת העצים), לפי שרק אז שייך האיסור דביאת מקדש מצד „מבית לפרוכת אל פני הכפורת“.

14) כבימא (נב, ב. נג, סע"ב). ברייתא הנ"ל שם (משא"כ בהוריות יב, רע"א (ועד"ז בתוספתא סוטה פי"ג, ב): יאשיהו מלך יהודה . . צוה וגנזום).

15) דה"א כת, יט – הובא בהקדמת הרמב"ם לפיה"מ (בנוגע למס' מדות). וראה עירובין קד, א. סוכה נא, סע"ב.

(כותלי הבית, היכל, שערים וכו').

שטעלט זיך די שאלה: דער ארון באַ-לאַנגט לכאורה צו כלי המקדש – היינט ווי פּאַסט אַרײַן די (אַרײַכות אין דער) הלכה הנ"ל וועגן גניזת הארון, אין פרק רביעי (צורת הבית)?

איז דערפון גופא געדרונגען, אַז דאָס וואָס דער ארון געפינט זיך אין קדה"ק, איז (לדעת הרמב"ם) אַ פּרט פון צורת הבית; דער ארון איז ניט נאָר אַ כלי, וואָס געפינט זיך אין קדש קדשים (ע"ד ווי די אַנדערע כלי המקדש וועלכע געפינען זיך אין היכל וכו'), נאָר ער איז אַ טייל פון דעם קדש הקדשים (בנין) עצמו²⁰ – וויבאַלד אַז דער ארון מאַכט דעם ביהמ"ק פּאַר אַ "בית לה"²¹, כמ"ש²² ונועדתי לך שם.

[און דערמיט איז מוסבר וואָס דער רמב"ם רעכנט ניט דעם ארון צווישן די כלי המקדש וואָס ער איז מפרט אין דער הלכה הנ"ל (אין אָנהויב הלכות בית הבחירה)²³: "ועושינו במקדש כלים וכו'" – ווייל דער ארון איז ניט קיין כלי (בפ"ע); ס'איז אַ טייל פון קדש הקדשים²⁴].

(20) משא"כ שאר הכלים, דאָף שלדעת הרמב"ם גם הם נכללים בכלל מצות בנין ביהמ"ק, כמ"ש בסהמ"צ מ"ע כ ושם שרש יב – הרי זה רק שהם בכלל המי"ע דועשו לי מקדש באופן שיהי' בית לה' מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות (רמב"ם ריש הל' בית הבחירה. וראה בארוכה לקו"ש ח"א ע' 120 ואילך), אבל סו"ס הם כלי המקדש (כלשונו שם ריש הלכה ו'*) משא"כ הארון שהוא (היינו מציאותו בבית קדה"ק) חלק, בבנין הבית.

(21) ל' הרמב"ם ריש הל' ביהב"ח.
(22) פרשתנו כה, כב. וראה לקו"ש ח"ד ע' 1346 ובערות שם.

(23) ועד"ז בסהמ"צ שם, כשמפרט הכלים שהם מכלל המ"ע דבנין המקדש.

(24) לכללות ענין זה – ראה גם לקו"ש ח"ד שם. ח"א ע' 118 הערה 24. וש"נ.

(*) וראה לקמן ע' 252 ואילך.

שלמה זאָל צובויען אַ "מקום" אין ביהמ"ק מדעת עצמו?

(ב) וואָס איז דער רמב"ם מסיים הנ"ל (ובאריכות) בנוגע אורים ותומים בבית שני – לכאורה: אמת טאַקע די אורים ותומים האָבן אַ צד השווה מיט דעם וואָס "לא חזרו בבית שני"¹⁶ – אָבער דער גאַנצער ענין פון אורים ותומים געהערט ניט צו הלכות בית הבחירה, נאָר צו בגדי כהונה, וואָס מקומם איז אין "הלכות כלי המקדש והעובדים בו" (און דער רמב"ם ברענגט עס טאַקע דאָרט¹⁷) – צוליב וואָס ברענגט דער רמב"ם דעם ענין דאָ אין הלכות בית הבחירה?

מוז מען זאָגן, אַז די שייכות פון אורים ותומים צום ארון איז ניט נאָר אין דעם וואָס "לא חזרו בבית שני", נאָר זיי האָבן אַ שייכות צום עצם ענין הארון, און מהאי טעמא ווערט עס געבראַכט אין הלכות בית הבחירה צוזאַמען מיט דיני הארון.

ד. וועט מען דאָס פּאַרשטיין בהקדים אַ דיוק בנוגע דעם אָרט, וואו די דאָזיגע הלכה שטייט אין רמב"ם:

אין אָנהויב הלכות בית הבחירה זאָגט דער רמב"ם¹⁸: "אלו הן הדברים שהן עיקר בבנין הבית, עושיין בו קדש וקדש הקדשים . . אולם כו", און דערנאָך¹⁹ זאָגט ער "ועושיין במקדש כלים וכו'", און רעכנט אויס די כלי המקדש ומקומן.

אין די ווייטערדיקע פרקים – פרק ב' וג' – איז דער רמב"ם מבאר צורת הכלים כו', און אין פרק רביעי – צורת הבית

(16) ראה יומא (כא, ב) שהא"ת והארון הם מה"חמשה דברים שהיו בין מקדש ראשון למקדש שני". ראה כס"מ כאן.

(17) פ"י ה"י.

(18) פ"א ה"ה.

(19) ה"ו ואילך.

עמוקות ועקלקלות) – אויך דער אָרט איז מלכתחילה אַ חלק פון דעם בית²⁷.

דאָס הייסט: די גניזת הארון איז ניט קיין ענין נוסף אויפן בית המקדש (וואָס איז געטאָן געוואָרן כדי צו (און בשעת מ'האָט געדאַרפט) באַהאַלטן און פאַר-היטן דעם ארון). נאָר דאָס איז אַ דין אין בנין הבית: כּשם ווי צוליב שלימות המקדש מוז געבויט ווערן אַ מקום (קדש קדשים) וואו דער ארון זאָל שטיין באופן גלוי, אַזוי דאַרף דער ביהמ"ק אויך האָבן אַ מקום גניזה (אין קדה"ק²⁸) פאַר דעם ארון (און דערמיט ווערט באַוואָרנט די נצחיות פון קדש הקדשים, היות אַז דער ארון איז אַ חלק (עיקרי) פון קדה"ק, כנ"ל).

און דאָס איז דער פירוש פון דברי הרמב"ם, "ובעת שבנה שלמה כו' וידע שסופו ליחרב בנה בו מקום כו'": ניט אַז שלמה האָט געבויט דעם מקום מדעת עצמו, ח"ו, נאָר ער האָט ביים בויען געמוזט וויסן אַז יחרב און מ'האָט אים געהייסן און בנה דעם מקום גניזה:

דער ארון דאַרף זיך דאָך געפינען אין קדש הקדשים; איז ווען שלמה וואָלט סתם אויסגעגראָבן אַ מקום למטה (ע"פ ציווי), ניט וויסנדיק דעם תכלית דערפון, וואָלט אויסגעקומען, אַז בעת הבנין²⁹ איז דער מקום ניט נתקדש גע-

עפ"ז ווערט אָבער אַ תמיהה גדולה: לויט דעם וועט אויסקומען, אַז אין בית שני, וואָס דאָרט האָט זיך דער ארון ניט געפונען (במקומו), איז דער קדש הקדשים (פון וועלכן דער ארון איז אַ חלק) ניט געווען בשלימותו; דאָס הייסט, אַז בבית שני האָט געפעלט (ניט נאָר אַ פרט, נאָר) איינער פון די דברים וואָס זיינען אַן "עיקר בבנין הבית"!³⁰

און אויף צו אַראָפּנעמען אָט די תמיהה, ברענגט דער רמב"ם די גאַנצע אריכות וועגן גניזת הארון, וואָס דער-מיט ווערט פאַרשטאַנדיק אַז אויך בבית שני האָט ניט געפעלט, "בבנין הבית"²⁵.

ה. דער ביאור בזה:

דאָס וואָס דער רמב"ם זאָגט "ובעת שבנה שלמה את הבית כו' בנה בו מקום לגנוז בו הארון כו'" איז הכוונה בזה ניט צו מכריע זיין וואו דער ארון איז נגנוז געוואָרן (וואָרום מאי דהוה הוה), נאָר ער מיינט מיט דעם מחדש זיין אַ דין אין בנין הבית.

די גניזת הארון איז ניט נאָר אַן ענין פון "בדיעבד" ולית ברירה²⁶, נאָר ביים בנין הבית איז מלכתחילה אויסגעשטעלט געוואָרן, אַז דער ארון זאָל (כאילו) האָבן צוויי מקומות אין ביהמ"ק: א) אַ מקום גלוי, אויף דער אבן שתי' בקדש הקדשים; ב) אַ מקום צו גונז זיין אים, "למטה" מקדש הקדשים (במטמוניות

27) ראה תוס' הרא"ש להוריות יב, א. צפע"ג עה"ת בהפסרת פ' פקודי – שזהו מה שאמר שלמה (מלכים א ת, כא) ואשים שם מקום לארון.

28) וע"פ הנ"ל ס"ד – שתוכן פרק זה ברמב"ם הוא ע"ד צורת הבית, ובהלכה א' מפרש ע"ד קדש הקדשים (ושהארון הוא פרט וחלק ממנו) – מובן בפשטות שכוונת הרמב"ם, בנה בו מקום כו' היא לקדה"ק.

29) דבעינן קידוש בשעת בנין – ראה שבועות טו, ב.

25) והרי לימוד צורת בית שני נוגע למ"ע לדורות של בנין ביהמ"ב (ראה פיהמ"ש להרמב"ם בהקדמתו בנוגע למס' מדות. תויו"ט בפתיחתו למס' מדות. לקו"ש ח"ח ע' 416 ואילך).

26) להעיר מחסדי דוד לתוספתא שם דלמ"ד ארון במקומו נגנוז – בשעה שבאו האויבים למקדש, מעצמו נגנוז במקומו".

יאשיהו – און וואָס נאָך מער, אַז די הכנסה למקום גניזתו איז געווען ע"ד ומעין הכנסת הארון לקדש הקדשים ע"י שלמה:

(א) יאשיהו המלך איז געווען דער וואָס „צוה" לגנוז (ע"ד ווי הכנסתו לקדש הקדשים ע"י שלמה המלך)³³, (ב) די הכנסה איז דורכגעפירט געוואָרן דורך „הלויים המבינים לכל ישראל הקדושים לה" – ע"ד ווי ביי שלמה וואָס „ויביאו³⁴ הכהנים את ארון ברית ה' אל מקומו"³⁵.

און דערפאַר איז דער פסוק מדייק צו זאָגן דעם לשון „תנו את ארון הקדש בבית אשר בנה שלמה גו" – ס'איז ניט אַ פעולה פון סילוק ונטילת הארון ממקומו, נאָר פאַרקערט, עס איז נתנה בבית³⁶. און דערפאַר ברענגט דער רמב"ם אויך דעם סיום הכתוב „אין לכם משא בכתף עתה עבדו את ה' אלקיכם גו", כאָטש דער ארון וועט פון יעצט אָן זיין אין אַ מצב פון גניזה, ובמילא „אין לכם (די אפשריות פון) משא בכתף", איז עס אָבער ניט אַז ס'איז דאָ איצט אַ חסרון אין דער עבודה פון ביהמ"ק, נאָר „עבדו את ה' אלקיכם גו" אין ביהמ"ק (ווייל דורך דעם פעלט ניט אין בנין הבית).

וואָרן אַלס אַ מקום (לקדושת) ארון³⁰ אין קדש קדשים).

איז דער רמב"ם מדגיש, אַז „שלמה . . ידע שסופו ליחרב (און דערפאַר) בנה בו מקום לגנוז בו הארון" – ער האָט מלכתחילה געבויט אַ מקום גניזה פאַרן ארון [ווי דער רמב"ם איז מדגיש, אַז עס איז געווען אַ מקום (מתאים לגניזה – „למטה במטמוניות עמוקות ועקלקלות"], איז במילא מובן אַז ער האָט עס מקדש געווען³¹. אַלס (מקום הארון, ובמילא) אַ טייל פון קדש קדשים³².

ו. על פי זה וועט אויך זיין פאַרשטאַנִן דיק דער טעם וואָס דער רמב"ם איז ממשיך ומוסיף, אַז „יאשיהו המלך צוה וגנוזו במקום שבנה שלמה":

כדי נאָך מער צו מוכיח זיין אַז גניזת הארון במקום זה איז (ניט אַן ענין פון „בדיעבד", נאָר איז) געווען מלכתחילה אויסגעשטעלט (– אַז דאָס זאָל זיין מקומו (הגנוז) של הארון, אַלס אַ טייל פון קדש הקדשים) –

איז דער רמב"ם מבאר, אַז אויך גניזת הארון איז פאַרגעקומען (ניט בעת החזרה²⁶ – דער זמן פון בדיעבד, נאָר) בעת דער ביהמ"ק איז ניט געווען בסכנה כלל – כידוע תוקף יד ישראל בזמן

(30) ראה מנחות כז, טע"ב – דמקום הארון יש לו קדושת ארון „מקום המקודש לקודש".

(31) כי אף שדוד קידש עד התהום (זבחים כד, א), הרי גם שלמה קידש (הוסיף בקידוש) כלי הרמב"ם ה' ביהב"ח פ"ו הי"ד (ובפרט ע"י הקרבנות שלו וכו'). ואכ"מ.

(32) עפ"י יש לבאר מה שכייל הרמב"ם בהלכה זו ע"ד צנצנת המן ומטה אהרן – הן בתחלת ההלכה „ולפניו צנצנת המן ומטה אהרן", והן בסופה „וגנוז עמו מטה אהרן והצנצנת ושמן המשחה וכל אלו לא חזרו כו" – כי מזה מוכח עוד יותר שגם במקום שגנוז הארון הוי מקום ארון, שלכן בענינים אלה שדינם הוא להיות במקום הארון, נגנוז עמו (וראה גבורת ארי יומא נב, ב. ושי"ג).

(33) עפ"י תומתק הדגשת הרמב"ם „ויאשיהו המלך", וכן בלשון הפסוק שהביא „שלמה בן דוד מלך ישראל", כי הקידוש וכי קשור עם המלך – ראה רמב"ם שם פ"ו ה"א.

(34) מלכים א ח, ו.

(35) כדמוכח מסיום הפסוק שהביא כאן „אין לכם משא בכתף", שלדעת הרמב"ם (סהמ"צ מ"ע לד) שהיא מצות הכהנים, שישאו הארון בכתף. וגם לדעת הרמב"ן שם (שורש ג) שהיא מצות הלויים, בנדו"ד מוכרח שהכוונה כאן הוא לכהנים כיון שהוצרכו ליכנס לקדה"ק, וכמו שפירש הרמב"ן שם בהפסוק דמלכים הנ"ל „ויביאו הכהנים גו".

(36) להעיר מרש"י יומא נב, ב ד"ה תנו. תוס' הרא"ש להוריות שם.

הבית – אָבער בפנימיות איז אויך אין אים אַריינגעגעבן געוואָרן אַן ענין פון „נצחיות“ – סאיז דאָ אין בית ראשון אַ מקום גניזה וואָס אין עם איז ניט געווען חורבן, און דער ארון איז במקומו „עד היום הזה“.

דאָס וואָס „קדושה ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא“ – דאָס איז מצד קדושת המקום, „מפני השכינה“, אָבער דאָ איז דער רמב"ם מחדש אַ טיפּערן ענין, אַז אויך דער בנין גופא האָט אין זיך אַן ענין, אַ חלק וועלכער איז „לשעתו ולעתיד לבא“ – דער קדש קדשים איז מלכתחילה געבויט געוואָרן לשעתו ולעת"ל, ער האָט אויך אַ מקום גניזה.

ט. ע"פ הנ"ל וועט אויך צוקומען אַ נייער עומק אין דעם פאַרבונד פון די דריי בתי־מקדש:

ס'איז ניט אַז עם זיינען דריי (באָזונדער־רע) בתי־מקדש וועלכע האָבן אַ שייכות זל"ו, נאָר בעיקר³⁸ זיינען זיי איין בית³⁹: דער ביהמ"ק השני וכן השלישי איז (בחלק עיקרי) ניט קיין נייער בית, נאָר – דער (ערשטער) בית ווערט געבויט איבעראַניס.

שוין אין דעם בנין פון ערשטן בית איז נקבע געוואָרן אַן ענין לשעתו ולעת"ל (כנ"ל), נצחי, השני והשלישי.

[וי"ל שעד"ז הוא בתחיית המתים⁴⁰: דאָס מיינט ניט אַז דעמולט וועלן באַ־שאַפן ווערן אינגאַנצן נייע גופים, נאָר

ז. ע"פ כל הנ"ל וועט מען אויך פאַר־שטיין וואָס דער רמב"ם איז מסיים די הלכה מיט דער אריכות וועגן אורים ותומים בזמן בית שני:

דער רמב"ם ברענגט אַ דוגמא צו דעם וואָס ער זאָגט אין תחלת ההלכה וועגן ארון – אַז אויך אין בית שני איז געווען דער ארון בשלימות (היינו במקומו), חאָטש ס'איז געווען אַ שינוי גדול בגלוי, מ'האָט עם ניט געזען אין ביהמ"ק –

אַז אַזוי געפינט מען אויך בנוגע האורים ותומים בבית שני: די אורים ותומים – לדעת הרמב"ם – זיינען גע־ווען בשלימותם אויך בבית שני³⁷; חאָטש ס'איז געווען אַ שינוי גדול, „לא היו משיבין כו" מ'האָט זיי ניט געהערט, עם האָט געפעלט זייער גילוי (אַלס אורים ותומים) ווי דאָס איז געווען בבית ראשון; אָבער זיי זיינען געווען בשלי־מותם און דערפאַר (ווי דער רמב"ם איז מסיים) האָבן זיי משלים געווען דעם מנין הבגדים פון כהן גדול.

ח. ע"פ כל הנ"ל קומט אויס אַ חידוש והפלאה ניט נאָר בשייכות צו שלימות המעלה והקדושה פון בית שני – אַז אויך דעמולט האָט מען געהאָט דעם קדש הקדשים בשלימותו און דעם ארון במקומו – נאָר דערמיט ווערט אַרויסגע־בראַכט אַ מעלה אויך אין קדושת בית ראשון:

אע"פ אַז בחיצוניות איז דער בית ראשון ניט געווען קיין בנין נצחי, עם האָט געקענט זיין און געווען חורבן

(38) ובפרט לדעת הרמב"ן (ריש פרשתנו): עיקר החפץ במשכן הוא מקום מנוחת השכינה שהוא הארון.

(39) ראה לעיל ע' 149 ואילך. לקמן ע' 261 ואילך.

(40) ראה בכז' לקו"ש ח"ו ע' 83 ואילך. ח"ח ע' 248. וש"נ.

(37) כמ"ש המפרשים (באר שבע סוטה מת, א. ועוד) שלדעת הרמב"ם (הל' ביהב"ח כאן. הל' כלי המקדש פ"י ה"י) אבני החושן הם האורים ותומים (ולא שם המפורש שהי' חסר בבית שני). וראה לקו"ש ח"א ע' 136 הערה 16. וש"נ.

און דאָס זאָגט דער רמב"ם, אַז דאָס וואָס עס האָט געקענט זיין דער חורבן הבית, איז ווייל בעת שלמה האָט געבויט דעם מקדש, האָט ער ניט בלויז געוואוסט אַז סופו ליחרב, נאָר ער האָט אין דעם בנין גופא אַרײנגעטאָן דעם (נתינת) מקום אויף חורבנו – „בנה בו מקום לגנוז בו הארון“.

יא. אָבער פון דעם גופא וואָס אין דעם זמן פון בנין ביהמ"ק מיט דער גאַנצער שמחה און שטורעם וואָס ס'איז דעמולט געווען, האָט שלמה המלך גאָר געטראַכט וועגן דעם חורבן הבית און האָט נאָך געטאָן אַ פעולה בקשר לזה, איז מובן, אַז (אויך) דער חורבן איז באמת נוגע און ברענגט צום תכלית פון בנין הבית.

והביאור בזה:

דער חורבן הבית איז ניט געווען צו ליבן חורבן עצמו ח"ו וח"ו – נאָר כדי אַז עס זאָל דורכדעם צוקומען אַן עלי' נעלית יותר – ירידה צורך עלי' – ביז צום בנין הבית השלישי וואָס וועט זיין אַ בית נצחי, און דעמולט וועט זיין די שלימות אין בנין ביהמ"ק, וואָרום ער וועט זיין „בנינא דקוב"ה“⁴⁴ „מקדש אדני כוננו ידיך“⁴⁵.

און דאָס איז וואָס דער רמב"ם זאָגט „בעת שבנה שלמה את הבית (ובדרך מומילא) ידע שסופו ליחרב“ – וויבאלד ס'איז „בנינא דבר נש“⁴⁶ – און דערפאַר „בנה בו מקום לגנוז בו כו“, ער האָט מלכתחילה אַרײנגעגעבן אין דעם בנין די (נתינת) מקום לחורבן, כדי

די גופים וועלן אויפגעבויט ווערן פון דעם „עצם לוז“⁴¹ – וואָס דאָס איז דער עצם הגוף שלפנ"ז, אין וועלכן ס'איז ניט שייך קיין „חורבן“ הפסד.

און דאָס איז דער ענין פון „בנה בו מקום לגנוז בו הארון“ – דער מקום הארון איז דער „עצם“ (עיקר, כנ"ל) פון דעם בית המקדש, אין וועלכן ס'איז ניט שייך קיין חורבן והפסד⁴², און פון אים בויט זיך אויף דער מקדש השני והשלישי.

י"ד. די הלכה אין רמב"ם ברענגט אויך אַרויס דברים נפלאים אין כללות ענין החורבן והגלות:

אין דעם ביהמ"ק מצ"ע וואָלט ניט געקענט זיין קיין ענין של חורבן – גוים בכח עצמם קענען ניט האָבן ח"ו קיין שליטה אין דעם ביהמ"ק, דעם בית לה';

דאָס וואָס בפועל האָט געקענט זיין דער חורבן הבית, איז דערפאַר וואָס אין דעם ביהמ"ק גופא, בעת בנינו, איז גע' ווען אַ נתינת מקום און אַן אפשריות אויף דעם חורבן.

וע"ד ווי דאָס איז בנוגע צו אַ אידן בכלל, אַז אַ גוי מצ"ע האָט ניט קיין שליטה אויף אַ אידן, סיידין ווען דער איד (דורך מעשיו ופעולותיו) גיט אויף דעם אַן אַרט

[און נאָכמער: ניט בלויז אַ גוי קען ניט האָבן קיין שליטה אויף אַ אידן, נאָר אויך להבדיל וכו' ב"ד ופמליא של מעלה האָבן כביכול קיין שליטה ניט אויף אַ אידן, און דער „דין“ וואָס זיי פסק'נען אויף אַ אידן מוז זיין מיט דער „הסכמה“ פון דעם אידן⁴³].

(44) זח"ג רכא, א. ועד"ז שם ח"א כח, א.

(45) בשלח טו, יז.

(46) כמ"ש בוח"ג שם „ושלמה הוא ידע דבגין

דהאי עובדא דבר נש לא יתיקיים“.

(41) ב"ר פכ"ח, ג. ושי"ב.

(42) ראה בארוכה לקו"ש חט"ז (ע' 471 ואילך)

לענין הארון. וראה לעיל הערה 30.

(43) ראה לקו"ש ח"ד ע' 1207 ואילך.

החורבן, „סופו ליחרב“, איז אָבער דוקא דורך דער ירידה ווערט (דורך דעם תיקון ותשובה אויף דער ירידה –) די עלי: עס ווערט נתגלה די בחי' פון „מטמוניות עמוקות“ – די העכסטע מדריגות אין אלקות וואָס מצ״ע זיינען זיי „מטמוניות עמוקות“ (ל' רבים), „עמוק עמוק מי ימצאנו“⁴⁷, וואָס דורך אָן עבודה רגילה, באופן ישר, קענען זיי ניט נמשך ווערן;

דוקא דורך עבודת התשובה, וואָס קומט ווען דער אדם פירט זיך (ניט ווי האלקים עשה את האדם ישר⁴⁸, נאָר) בדרך של „עקלקלות“ – ווערן דערפון „עקלקלות“ למעליותא, אָז מ'איז ממשיך די „מטמוניות עמוקות“ (וואָס ווערן ניט נמשך בדרך אור ישר, נאָר בדרך אור חוזר, „עקלקלות“).

וואָס דאָס וועט זיין בגלוי אין דעם ביהמ״ק השלישי, דער בנין נצחי, שיבנה ויתגלה במהרה בימינו ממש, בגאולה האמתית והשלימה ע״י משיח צדקנו.

(משיחת פ״ט דברים תשמ״א)

47) קהלת ז, כד. ובפרש״י שם: אין לו רשות להרהר בהן מה למעלה כו' ומה לאחור – וראה חגיגה רפ״ב, תקר״ז ת״ע (קכו, סע״א) חו״ב ובשל״ה (ו, ב, ת, א) קוצו של יו״ד. וראה לקו״ת ר״פ מסעי. ואכ״מ.
48) קהלת שם, כט.

מ׳זאָל דערנאָך צוקומען צו דער עלי' (דורך דער ירידה של החורבן) פון בית שלישי.

און דער ענין, אָז דער „סופו ליחרב“ איז צוליב דער עלי' שלאח״ז, איז מודגש אין דעם ענין גופא וואָס שלמה האָט געטאָן – „בנה בו מקום לגנוז בו את הארון“, וואָס דאָס האָט אין זיך ביידע קצוות:

דאָס ווייזט אָז דער בית איז אַזאַ וואָס „סופו ליחרב“, אָבער לאידיך איז די מטרה פון בונה זיין דעם מקום גניזה – צו באַוואַרענען די נצחיות פון דעם ארון וביהמ״ק: דורך דעם האָט מען באַוואַרנט אָז אויך אין בית שני זאָל ניט פעלן אין „בנין הבית“, און וואָס נאָכמער – דאָס האָט באַוואַרנט אָז דער ארון גופא זאָל בלייבן גאַנץ און פון אים וועט צוריק אויפגעבויט ווערן דער בית השלישי (כנ״ל ס״ט).

יב. עפ״ז יש לפרש ג״כ (בפנימיות הענינים) די דריי לשונות וואָס דער רמב״ם זאָגט וועגן דעם מקום שנגנו בו הארון – „במטמוניות עמוקות ועקלקלות“:

דערמיט איז דער רמב״ם מרמז דעם עליוי וואָס איז אַרײַנגעגעבן געוואָרן אין דעם מקדש דורך דעם וואָס „בנה בו מקום לגנוז בו הארון“: אע״פ אָז בחיצוניות איז דאָס פאַרבונדן מיט ענין

